

§ 34 Församlingsinstruktionen m.m.

BISKOP ESBJÖRN HAGBERG:

Ordförande, ledamöter, åhörare, kollegor: Jag talar för utskottet och yrkar bifall till utskottets förslag.

Betänkandet berör fem motioner. Det gemensamma med motionerna är att de berör församlingsinstruktionerna men också ämnen där som ganska nyligen på något sätt har varit aktualiserade i kyrkomötet. Tre av motionerna berör frågor som har att göra med minoritetsspråk, 2013:12, 2013:15 och 2013:72. Församlingsinstruktionerna ska tala om det pastoral programmet. De ska beröra det som är den grundläggande uppgiften. De ska inte vara alltför detaljerade. Det ska finnas en barnkonsekvensanalys. Detta är några av de saker som aktualiserats när församlingsinstruktionen vid olika tillfällen har varit uppe i kyrkomötet. Bland dessa finns också tankar som aktualiserar minoritetsspråk.

I 57 kap. 5 § i kyrkoordningen sägs det, att församlingsinstruktionens pastoral program ska behandla församlingens verksamhet på andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift. Det här är något som gäller sedan 2011. Det finns ingenting som tyder på att den skrivning som i dag är inte fullgör den uppgift den behöver fullgöra. Eftersom det så nyligen var en förändrad formulering i kyrkoordningen menar utskottet tillsammans med Kyrkorättsutskottet, att det inte finns någon anledning att förändra den som gäller i dag. Därför föreslås avslag på de tre motioner som berör minoritetsspråk.

En av motionerna som också är med här handlar om frivilligarbete, 2013:29. Utskottet är överens med motionärerna om att frivilligarbetet är centralt i kyrkans arbete på olika sätt, både som någonting som utförs av ett antal personer men också som har att göra med kyrkans innersta identitet, en kyrka som vill se sig vara en kyrka där alla har någonting att bidra med. Som jag antydde är intentionen med församlingsinstruktionen inte att vi ska vara detaljerade. Vi menar att arbetet som berör de här frågorna är centrala men det behöver inte ges några särskilda direktiv kring hur det ska formuleras och vilka frågor som här behöver aktualiseras när det gäller frivilligarbetet. Utskottet föreslår också avslag på motion 2013:29.

Det tredje handlar om en fråga som ännu inte ens har trätt i kraft, nämligen det som berör ansvarsfördelning och samverkan mellan kyrkoråd och församlingsråd. Motion 2013:95 aktualiserar att det ska talas om samverkan. Vi menar att det finns en otydlighet och att det förslag som ännu inte har trätt i kraft men beslutades förra året, som handlar om ansvarsfördelning, är en central beskrivning och är det viktiga när det berör det som har att göra med relationen mellan kyrkoråd och församlingsråd. Att det ska finnas ett samråd är naturligtvis centralt för att hela arbetet ska kunna fungera. Detta gör också att den motionen, 2013:95, avslås.

Jag yrkar alltså bifall till utskottets förslag.

MARIA LAGERMAN:

Ordförande, ledamöter och biskop! Jag yrkar bifall till att-sats 1 i motion 2013:72. Jag yrkar inte bifall till att-sats 2.

Jag tackar så mycket för svaret. Jag bör kanske förklara varför det är två motioner som är så likalydande. Upprinnelsen till motion 2013:72 var konferensen *På hjärtats språk*, som handlade väldigt mycket om de finska minoritetsgrupperna i vår kyrka och som hölls i våras. Vi beslöt utifrån diskussionerna där, att vi skulle se till att det blev en motion till kyrkomötet. Sedan valde Soili, som hon nog kommer att berätta, att kasta in det första utkastet som sitt eget, trots att

det var en text som vi fortsatte att bearbeta. Det är därför vi har två ganska likalydande motioner.

Jag förstår att utskottet inte ser några skäl till att ändra, eftersom man ganska nyligen tittade över den här frågan. Problemet är bara, att de som berörs av att de är nationella minoritetsspråk ser skäl. Är man stor ska man vara snäll, oavsett om man sitter i ett utskott eller inte. Detta handlar om våra historiska minoritetsfolk, samerna som väl nästan fanns före svenskarna och finnarna som ju till och med kom före Jesper Swedbergs psalmbok 1695, som är ett annat kärt område för mig. Vår nuvarande kyrkoordning osynliggör den här stora gruppen av medlemmar i vår verksamhet. Den som är osynliggjord känner sig liksom inte sedd. De nationella minoritetsspråken existerar inte i vår kyrkoordning. I kraft av att de är så stora i sin verksamhet äger de rätten till en särställning, som vi för tre år sedan missade. Det kanske helt enkelt var så, att de här nationella minoriteterna inte fanns med bland alla dessa 18 remissinstanser som biföll förslaget till ändringar.

Jag tycker att arbetet som gjordes med att formulera texterna är imponerande. Man kanske ändå ska säga att det var synd att vi använde storebrorsmentaliteten och tryckte ner de grupper som har samma värde som vi själva. Att inte medge den särställning som de nationella minoritetsspråken har sänder signalen att ”du ska inte komma och tro att du är nåt”, när de faktiskt är det.

Jag yrkar bifall till motion 2013:72, punkt 1.

BISKOP ESBJÖRN HAGBERG (REPLIK):

Utskottet konstaterar att Sverige i dag ser så olika ut. Det är olika befolkningsgrupper med olika behov och olika språk som finns i våra församlingar. I församlingsinstruktionen ska det lyftas som är det lokala behovet. När utskottet har behandlat den här frågan är det inte för att osynliggöra, utan för att de ska kunna synliggöras som har särskilda behov just där det är lokalt. Det är utgångspunkten för utskottets beskrivning av verkligheten och församlingsinstruktionens arbete. Det är domkapitlet som ska se till att församlingarna ser de behov som finns lokalt.

SOILI BRUNBERG:

Ordförande, biskopar, ledamöter och åhörare! Jag yrkar faktiskt bifall till motion 2013:12, som Maria kallar för koncept. Den var väldigt bra. Jag gjorde några tillägg till konceptet och jag tyckte att den blev alldeles utmärkt. Jag har också förankrat detta med övriga nationella minoriteter, inte bara finsktalande utan även med samer och med dem som talar meänkieli. Man tog bort detta att de nationella minoriteterna nämndes speciellt innan andra språk. Ett drygt halvår innan dess hade det blivit en förstärkt språklag. Då kändes det lite konstigt att kyrkan tog bort just de minoritetsspråken i kyrkoordningen.

Jag håller inte med biskopen i Karlstads stift. När man pratar med vissa kyrkoherdar får man höra att det inte är något speciellt med språk som finska och samiska. De är som vilka andra språk som helst. ”Vi har många arabisktalande, spansktalande, bla bla bla.” Men svenska lagen säger något. Nu har utskottet också tittat på den här nya skrivelsen, 36 kap. 7 §. Där kommer man fram till, att man kan fixa det mesta skriftligt på förvaltningsområdena, att man kan få ett skriftligt svar. Men hur fungerar det då, till exempel när en eller två personer ska gifta sig? Kyrkan har ju vigselrätt. Ska man då skicka ett skriftligt svar: ”Nej, det kan vi inte fixa för vi har ingen personal som kan språket. Ni får gå någon annanstans.” Det tycker jag inte låter bra. Detsamma är det med begravingar. Sörjande anhöriga kommer och vill ha en kyrklig begraving för sina avlidna. Nej, det är faktiskt så att kyrkan har ett ansvar. Detta är en värdighetsfråga. Språk-

lagen är alltså inte beroende av behov utan rättighet. Ska inte samma rättigheter gälla i Svenska kyrkan? Det är mycket märkligt för mig.

För närvarande finns det 48 kommuner som ingår i det finska förvaltningsområdet. Sedan är det de som är i norr, samiska och meänkieli. Sammanlagt handlar det om ättlingar, cirka en miljon människor – en miljon människor som vill vara med i Svenska kyrkan. Får de vara det? Jag återkommer.

BISKOP ESBJÖRN HAGBERG (REPLIK):

Svenska kyrkan är inte längre en myndighet. Det gör att vi inte är bundna av myndighetslagstiftning. Intentionen som motionärerna aktualiserar är naturligtvis oerhört viktig. Det är klart, att Svenska kyrkan i möjligaste mån ska möta människor på det språk som är det som är deras. När vi möter människor och talar om det som berör det djupaste i människors liv, kan det inte formuleras bättre än när det formuleras på det språk som också är hjärtats språk. Våra intentioner är naturligtvis i djupet desamma. Vi ska göra vad vi kan för att möta människor, så att de känner sig mötta på det språk de helst av allt talar.

YLVA WAHLSTRÖM:

Ordförande! Jag återyrkar på min och Ankis motion 2013:15. Den handlar också om språken, men här har vi också med svenska teckenspråket. Det är viktigt att vi faktiskt får in våra minoritetsspråk och teckenspråk i vår kyrkoordning och inte bara tycker att församlingsinstruktionen ska klara av det. Vi håller redan på att jobba med det på kyrkans nationella nivå. Det är inga konstigheter och inga nysatsningar vi behöver göra. Det handlar om att säkra det i kyrkoordningen. Även De Ungas Kyrkomöte stödjer just den här motionen, där det rör sig om både minoritetsspråken och svenskt teckenspråk plus de andra språken också, som vi inte får glömma i våra församlingsinstruktioner. Man ska se där vilket språk man behöver möta och vad församlingen just där har för behov och likaså stiften. Måhända klarar man det med församlingsinstruktionen, men som en säkerhetslina borde man ha det även i kyrkoordningen. Det är för viktigt för alla våra medlemmar och får inte glömmas bort.

VIVIANNE WETTERLING:

Ordförande, kyrkomötesdeltagare! Först vill jag säga, att jag inget annat yrkande har än utskottets. Det jag tänker prata för är vår motion 2013:29, som handlar om en gemensam riktlinje för frivilligarbetet i Svenska kyrkan och obligatorisk uppgift i FI, alltså församlingsinstruktionen som den förkortas.

Jag hörde på P4, tror jag det var, häromdagen. Man har en serie nu som handlar just om ideella krafter. Där sa man, att frivilligarbete minskar i de alla flesta föreningar. Det kan vi ju inte säga att det gör i vår kyrka. Vi har fantastiska människor. Frågan är hur vi skulle klara oss utan dessa. Då tycker jag kanske också, att man borde ha en större organisation kring dem. Det borde vara obligatoriskt i vår färdriktning, som ju är vår församlingsinstruktion, att det finns med hur vi arbetar med människor som inte får någon ekonomisk kompensation för att det goda arbete som de gör. Det kanske ändå blir så i framtiden. Jag tror att det blir ett måste, att vi mer och mer måste tala om för oss kyrkoherdar och sätta press på oss, hur vi tittar på arbetsledning och hur vi hanterar frivilligarbete. När man pratar med frivilliga brukar de säga, att det fungerar bra men att det saknas gemensamma riktlinjer. Det säger de allra flesta. Så åter igen, de som engagerar sig frivilligt i vår kyrka är livsviktiga i dag och kommer att vara än mer viktiga i framtiden. Det är jag övertygad om.

Jag har inget annat yrkande än utskottets. Jag ville bara ta tillfället att ge en eloge till dessa fantastiska människor. Tack.

ANKI ERDMANN:

Ordförande, biskopar, ledamöter! Jag yrkar bifall till motion 2013:15. Utskottet skriver i sitt betänkande att det – för att ändra bestämmelser som fick sin nuvarande utformning för bara ett par år sedan – klart måste visas att de inte fyller sin uppgift men skriver också, att det inte finns någon avsikt att försämma för de nationella minoritetsspråkens plats i kyrkans verksamhet. Så är det väl inte, men för dens skull kan man ändå förbättra. Det är förbättra vi vill göra med vår motion.

Till skillnad från de andra två motionerna om minoritetsspråk vill vi även inkludera teckenspråk. De dövas språk är också ett minoritetsspråk. Därför vill vi, att det ska ha samma status som de andra minoritetsspråken. För övrigt i argumentationen här kan jag instämma med Ylva, Soili och Maria. Därför behöver jag inte uppta mer tid.

Bifall till motion 2013:15.

PER INGVARSSON:

Ordförande, kyrkomötesledamöter! Det gäller en formulering som jag vill ändra på. Jag kan i och för sig hålla med om att den jag föreslog kanske inte var så lyckad, men jag har mött flera som har reagerat på nuvarande formulering, där det står ”i pastoratet ska även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet”. Där har många uppfattat det som så, att den grundläggande uppgiften kan delas. Det är där jag tycker det blir lite oklart. Den grundläggande uppgiften är ju bara en och kan därför inte fördelas. Det som står är, att det är ansvaret som ska fördelas, men det är väldigt lätt att läsa fel. Man tror att det är själva den grundläggande uppgiften som kan fördelas. Att man kan läsa på det sättet tycker jag är lite olyckligt. Det är det jag ville komma åt.

Jag har däremot inget yrkande.

ARNOLD BOSTRÖM:

Kyrkomötesdeltagare! Jag hade inte tänkt yttra mig i den här frågan, men jag vill yrka bifall till motionerna 2013:12 och 2013:72 om de nationella minoritetsspråken. Jag tycker det är märkligt att man inte har tagit in detta i utskottets förslag.

MARIA LAGERMAN:

Det är gott och väl, biskop Esbjörn, att intentionerna är desamma. Det är jag övertygad om att de är, när man ser vilken verksamhet som bedrivs inom ramen för de nationella minoritetsspråkens behov. Men de syns inte i kyrkoordningen i alla fall. Det är det som det handlar om, att synliggöra dem i kyrkoordningen och inte bara lägga ansvaret på domkapitel och församlingar att se till att det verkligen blir gjort. Det kostar så lite och ger så mycket att lägga in, att församlingsinstruktionen ska omfatta de nationella minoritetsspråken och de andra språken. Punkt.

SOILI BRUNBERG:

Ordförande! Jag skulle vilja ta ett exempel från vad som händer på fältet. Vi i en av kranskommunerna i Göteborgs stift fick en pastorsadjunkt som kunde finska.

Där hade aldrig hållits någonting på finska, men när hon kom dit och folk visste att hon kunde språket kom det plötsligt ett 30-tal finstalande till kyrkan. De hade aldrig visat sig där tidigare. Nu har man startat verksamhet där, till exempel inför julen med julsånger och också vissa gudstjänster och förrättningar på finska. Så här är det på många håll. Stiften har ju också främjande- och tillsynsansvar, men det är också så, att om detta står i kyrkoordningen och de här grupperna finns, finns det ett ansvar som delegeras till kyrkans alla nivåer. Det är precis som Maria säger. Finns det inte i kyrkoordningen så finns det inte. Då behöver man inte bry sig, även om intentionerna säkert är goda. Men, i praktiken fungerar det inte. Det måste synliggöras på alla nivåer. Tack.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 73.